

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 29

21. srpnja 2011.

cijena 100 Ft

 *Baština, prilog
Hrvatskoga glasnika*

*I. Državni tabor u Vlašićima
II-III. Učenički radovi i fotografije
iz života Tabora
IV. Razgovor s Tiborom Radićem*

Sudionici međunarodnoga Serdahelskog tabora SETA 2011 bili su i u Mađarskom parlament

„Glasnikov tjedan“

Komentar

Plave majice

I ove je godine u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu na otoku Pagu, u Pansionu „Zavičaj“ u Vlašićima, organiziran Državni tabor hrvatsko-gaj jezika i kulture za hrvatsku djecu iz Mađarske. Cilj njihova boravka bio je s jedne strane odmor, a s druge usavršavanje materinskog, hrvatskog jezika, upoznavanje hrvatske kulture, kulturno-povijesnih znamenitosti toga dijela Hrvatske.

Možda se i sami katkad pitamo, što se može za sedam, za deset dana naučiti ako djeca nisu naučila za vrijeme školske godine, ili za vrijeme svoga školovanja. Ali svaki tabor daje nešto više, na jedan drukčiji, neposredniji, zabavniji način. Međutim ništa se ne može usporediti s boravkom u matičnoj zemlji, u okruženju izvorne hrvatske riječi, kulture, povijesti, a posebno u neposrednom razgovoru s ljudima, u dodiru sa živim jezikom. A da sve to nije samo jednosmjerno, pokazuje i sljedeći primjer. Zaučudeni, ali tim više radoznali, prolaznici pokušavaju otkriti odakle se slijeva rijeka djece u plavim majicama (124-ero djece!) s nekim, sve do sada, njima, nepoznatim grbom. Čuje se, neki pokušavaju pročitati, i počinju polako sricati: Hr-vat-ska dr-žav-na sa-mo-up-ra-va. Stižu i prva pitanja. Odakle ste? Stižu i prvi odgovori. Iz Mađarske. S čuđenjem: Vi znate hrvatski? Da, mi smo Hrvati iz Mađarske, učenici hrvatskih škola. Tu smo u „Zavičaju“ u Vlašićima. A, u Vlašićima...! Očito da su već čuli i za odmaralište, i za Pansion „Zavičaj“ u Vlašićima.

Dogodilo se to na šetnji ulicama grada Paga, čemu sam dijelom i sam bio svjedokom, ali su mi potvrdili i učenici. Posebno su zadovoljstvo prolaznici pokazali kada su saznali da smo Hrvati iz Mađarske.

Slično se dogodilo i u Zadru dok smo se okupljali u središtu grada. Uočivši velik broj djece u plavim majicama, starija gospođa u prolazu upitala ih je odakle su. Oni su joj svi u jedan glas odvratili – iz Mađarske, na hrvatskome jeziku, nakon čega se ona počela zanimati odakle znaju hrvatski. Kada sam joj počeo govoriti o Hrvatima i hrvatskim školama u Mađarskoj, odmah reče kako je to prekrasno da se tako čuva materinski jezik, a koliko je to velika stvar i sama vrlo dobro zna jer je više od trideset godina radila kao ravnateljica među iseljenicima u Njemačkoj.

Nije dakle ovakav organizirani boravak u matičnoj zemlji prilika samo za nas, da se bolje upoznamo s hrvatskim jezikom, kulturom, poviješću i znamenitostima, nego i za tamošnje žitelje kako bi nešto više saznali o Hrvatima u Mađarskoj. Možda se čini banalnim, ali upravo tome pridoni-jele su i plave majice s grbom Hrvatske državne samouprave, koje su preplavile gradske ulice u Pagu i Zadru, te privukle pozornost mještana, ali i brojnih turista.

S. B.

Od pretprošloga su utorka na javnim servisima u Mađarskoj: Televiziji Duna, Mađarskoj televiziji, Mađarskom radiju i Mađarskoj izvještajnoj agenciji otpuštanja i racionalizacija. Prošlotjedni ponedjeljak je bio crni dan i za naše kolege zaposlene u Hrvatskoj redakciji Mađarskog radija i u Hrvatskoj kronici, emisiji na hrvatskom jeziku Mađarske televizije. Koliko se da razabrati iz tiska i načutoga, trenutna se koncepcija rada temelji na činjenici kako narodnosti imaju samostalna četveročlana uredništva, kojima je nadređeni Robert Stein, glavni urednik manjinskih i etničkih programa pri Fondu za podupiranje medijskih usluga i upravljanja imovinom. On je nakon imenovanja 1. lipnja, kako je tada izneseno u priopćenju Fonda, kazao kako smatra važnim da oni koji rade na ovom poslu, uz dosadašnji rad, svojim stručnim znanjem bogate televizijske i radijske emisije, ali i međusobnu komunikaciju manjina. Moraju se sastavljati programi koji će odgovarati na pitanja koja zaokupljaju manjine, a ujedno daju vjerodostojne informacije iz života manjina. Hrvati u Mađarskoj, kao i Srbi, Slovaci, Nijemci Rumunji... (brojčano veće zajednice) imaju dvosatne dnevne radijske emisije i tjednu televizijsku emisiju magazin od 26 minuta. Opušteni su kolege Milica Klaić Taradija iz Hrvatske redakcije Mađarskog radija i kolega Mišo Balaž iz Hrvatske kronike, emisije na hrvatskom jeziku Mađarske televizije (uz niz drugih kolega). Iz pečuskoga regionalnog studija Mađarske televizije otpušteno je dvadesetak djelatnika, a iz regionalnog uredništva Mađarskog radija desetak djelatnika. Sveukupno je u ovome ljetnom valu otpuštanja s javnih servisa otpušteno oko petsto djelatnika, a očekuje se još jedan val do kraja kalendarske

Fond izjavljuje: Manjinske ćemo programe i ubuduće emitirati kao i do sada i nadalje će ih raditi ljudi koji se razumiju u to. Napori Fonda i nadalje su stvaranje kvalitetnih produkcija za programe Mađarske televizije, Mađarskog radija i Televizije Duna po narudžbama glavnoga ravnatelja.

stvarnost je nešto sasama drugo. Pravo na informiranje zahtijeva i okvire u kojima se ono može optimalno ostvarivati, ljudsku i stručnu potkovanost. Bez toga mrtvo je to slovo na papiru. Kako donosi portal www.pecsma.hu na pitanje Fondu (MTVA-u) kako će razvoj događaja utjecati na proizvodnju manjinskih programa iz pečuskih regionalnih studija, Mađarskog radija i Mađarske televizije, Fond izjavljuje: Manjinske ćemo programe i ubuduće emitirati kao i do sada i nadalje će ih raditi ljudi koji se razumiju u to. Napori Fonda i nadalje su stvaranje kvalitetnih produkcija za programe Mađarske televizije, Mađarskog radija i Televizije Duna po narudžbama glavnoga ravnatelja.

Branka Pavić Blažetin

SANTOVO – U organizaciji mjesne samouprave, 23–24. srpnja u Santovu se priređuju već tradicionalni Dani sela. U okviru dvodnevne zabavno-kulturne i športske manifestacije zadržat će se dosadašnji sadržaji: u subotu prijepodne malonogometni turnir, zabavni programi za djecu na športskom igralištu, popodne od pola šest na središnjem seoskom trgu kulturni program, a navečer plesna zabava na otvorenome. Popodne u 15.30 bit će Pobožnost križnoga puta, a zatim će se u okviru svečanoga misnog slavlja, s početkom u 16 sati posvetiti nova kalvarija na mjesnom groblju. Sutradan, u organizaciji mjesne konjičke udruge priređuje se već tradicionalno okružno natjecanje dvoprega za Kup Bačke i Kup Santova.

Kalvarija na mjesnom groblju

Aktualno

Prvi sastanak načelnikov iz Pinčene doline

Petroviski poglavar Viktor Kohut i njegov dugoljetni prijatelj Belo Rešetar, liktar Čajte, u međusobnom razgovoru su otkrili mogućnost jednoga sastanka, na kojega bi bili pozvani peljači svih nimških, hrvatskih sel u Pinčevoj dolini. Tako je na prvo spravišće u Petrovom Selu dobilo poziv 2. julyja, u subotu sve skupa dvanaest poglavarov, s austrijske strane iz Čajte, Čembe, Nimških Šic, Bildeina, Eberave i Pinkovca, a s ugarske strane iz Narde, Gornjega Četara, Keresteša, Pornove, Hrvatskih Šic (ka sela po crikveni propisi pripadaju petroviskomu farniku). Uza to su bili pozvani i negdašnji peljači Petrovoga Sela. Kako je rekao u uvodu ovoga okrugloga stola domaćin Viktor Kohut, cilj ovoga prvoga sastanka je da se peljači upoznaju, razgovaraju, savjetuju, podilu brige, zadatke, iskustva, a kasnije po sprijateljivanju se morebit i narodu skupni projekti, vridne zamisli, kako bi mogla dotična sela uspješno sudjelovati s obje strane Pinčene drage.

Belo Rešetar, načelnik Čajte čeka u oktobru poglavare na sličnom sastanku

Pokidob u ovoj pokrajini rič je o mali naselji oko jezero i još manje stanovnikov, interesi su isti. Zadržati škole, čuvarnice, važne institucije, dokle se nek more u naši naselji, postati vabljiva cilj-točka za turisti, prirediti skupne kulturne manifestacije. Vinski puti, biciklističke staze, mjesne znamenitosti, svenek bi mogli biti takove atrakcije, zavolj česa je vridno doputovati, a i ostati par dane u ovoj pograničnoj zoni, na zapadu Ugarske. U toj reklami važnu ulogu bi dostala i lokalna društva (kulturna, ognjogasna, športska i ostala). U raspravi je Belo Rešetar spomenuo visoku tehničku opremljenost čajtanskih ognjogascev, a s tim skupa je pala i izjava da bi oni rado pomagali nadoknadi tehničke falinge petroviskih fajbegarov, ki raspolažu s brojnim partnerstvi u Hrvatskoj, ali dovidob nikako nije došlo do povezivanja s nijednim hrvatskim društvom u Austriji. Pri diskusiji vrime je brzo odletilo, a diozimatelji prvoga spravišća su bili svi složni u tom da minjanje iskustav tribi je i u budućnosti nastaviti, ali kako je

rekao šički poglavar, László Kovács, ne prez cilja. Dijalog bi svakako morao doprimiti do skupne suradnje, nije isključeno u formi mikroregije svih sel Pinčene doline. Prlje nek su iz čuvarnice svi pozvaniki skupa prošli na koncert Zlatka Pejakovića, koji je održan prvi večer unutar PETNO-festivala, poglavari su se dogovorili da domaćin drugoga okrugloga stola bude Čajta, i liktar Belo Rešetar, 30. oktobra u 18 uri.

-Tiho-

Prvi put su se službeno našli peljači partnerskih općin: sliva Leo Radaković iz Pinkovca i Viktor Kohut iz Petrovoga Sela

Sajam kod staroga murskog mosta

U drugom pozivu IPA programa za prekograničnu suradnju Mađarska-Hrvatska 2007-2013 grad Letinja uspješno se natjecao sa zbratimljenim gradom Prelogom. Projekt pod nazivom Sajam na starome mostu na Muri svečano je otvoren 6. srpnja u uredu gradske samouprave u Letinji u nazočnosti gradonačelnika zbratimljenih gradova Béle Halmia (Letinja) i Dragutina Glavine (Prelog).

Na otvaranju projekta načelnik Béla Halmi pozdravlja nazočne

Projekt je vezan za 2. Prioritet prekograničnog programa Razvoj gospodarske suradnje i zajedničkih ljudskih kapaciteta – međuljudske veze. Ukupni odobreni iznos IPA sredstava je 95.332,19 eura, a ukupni planirani proračun projekta 112.155 eura. Cilj je predloženog projekta unapređenje pokretljivosti ljudi koji žive u pograničnim područjima, temeljem mogućih poslovnih odnosa, zajedno s jačanjem zajedničke samosvijesti uza suradnju na području kulture, gastronomije i športa s naglaskom na domaćim proizvodima i starim obrtima.

U sklopu projekta planirano je organiziranje Sajma na starome mostu na Muri, 10. i 11. rujna 2011. na obje strane granice, na hrvatskoj strani na prostoru gdje je nekada radio duty free shop, a na mađarskoj strani odmah pokraj graničnog prijelaza. Predviđeno je i održavanje osam radionica u kojima će se ljudi s obje strane granice upoznati sa stečevinama Europske Unije, planirani su i sastanci projektnih partnera i izrada baze podataka proizvođača domaćih proizvoda i starih obrta. Na svečanom otvaranju gradonačelnici objiju strana izrazili su nadu da će taj sajam biti prvi korak prema organiziranju većih zajedničkih sajmova.

Beta

Snimka: Imre Mirko – Letenye-Média

Domaćin pozdravlja goste

BAĆINO – U subotu, 6. kolovoza ove godine, u Baćinu se priređuje III. festival češnjaka koji će se održati na mjesnom športskom igralištu. Samouprava naselja srdačno poziva sve zainteresirane, Vas i Vašu obitelj, prijatelje, te poznanike na gastronomsko natjecanje s još sadržajnijim, brojnijim programima i kulinarskim specijalitetima nego lani. Obavijest, prijave sudionika, izlagača prodavača i sponzora na telefonu 70/9 444 506 i 20/3 473 409 ili na info@fokhagymafesztival.hu.

MOHAČ-VADA – Sredstvima osvojenim putem natječaja i uz vlastiti udio od domalo 40 milijuna forinti, mohačka Gradska samouprava za obnovu gradskih škola i vrtića koji djeluju u okviru Općega prosvjetnog središta Mohačke mikroregije namijenit će 400 milijuna forinti. U obnovu je uključen i Eötvösev vrtić u kojem se odvija i odgoj na hrvatskome jeziku. Odlukom Gradskog vijeća, Osnovna umjetnička škola u Mohaču od jeseni će djelovati kao samostalna ustanova. Ocjenjuje se da bi ta ustanova samostalno ekonomičnije mogla djelovati, a uz to bi se mogla poboljšati i kvaliteta nastave. S obzirom da je posrijedi nastanak dviju ustanova te se u obje mora raspisati natječaj za ravnatelja, sadašnji su voditelji povjereni na privremeni mandat od godinu dana.

DONJI VIDOVEC – Započet je slijed organiziranja Projekta Festivali uz Muru s priredbom Vidovske popevke, koji je ostvaren 25. i 26. lipnja u tome donjomedimurskom naselju. Na festivalu među mnogim zborovima i plesnim skupinama predstavio se i serdahelski Mješoviti pjevački zbor.

IZVAR – U tome naselju na prekrasnoj dravskoj obali, udaljenom 25 kilometara od Barče, 2. srpnja održan je Dan sela i Hrvatski dan. U sklopu raznovrsnih programa, kako nam priopćuje predsjednica Hrvatske samouprave Klara Kovač, bilo je i hrvatskih sadržaja, za što se pobrinuo svojim nastupom lukoviški KUD Drava. Gosti naselja toga dana bili su i članovi izaslanstva prijateljskog naselja iz Hrvatske, iz Ferdinandovca, na čelu s načelnikom sela Brankom Kolarom. László Kozma, načelnik sela Izvara, pozdravio je okupljene. Na posljednjim izborima za tamošnju Hrvatsku samoupravu pedesetak stanovnika se upisalo u hrvatski birački popis. Zastupnici Hrvatske samouprave jesu Klara Kovač, predsjednica, Laslo Belovarec, zamjenik predsjednika, Josip Kovač i Bernadeta Nemet-Bencze.

PALIJA – U tome baranjskom selcu sa službenim imenom Nagypall, udaljenom tri kilometra od Pečvara (Pécsvárad), 2. srpnja održan je Dan sela. U programu Dana predstavljen je i hrvatski folklor. Naime pečuški KUD Baranja predstavio je plesnu baštinu šokačkih i podravskih Hrvata.

HARKANJ – U sklopu programa Festivala podno Tenkeša, 29. srpnja, s početkom u 19 sati priređuje se Hrvatski dan. Nastupit će Mješoviti pjevački zbor tamošnjih Hrvata, te njihovi prijatelji iz Hrvatske, a na zabavi će svirati Podravka.

BALATONMÁRIA – Kao što je uobičajeno, glavnu sezonu plaže toga mjesta otvaraju sa samostalnim programom KUD-a Sumarton. Tako je bilo i ove godine, 25. lipnja sumartonski se KUD predstavio gotovo u cijelom sastavu: nastupile su mažoretkinje, mala skupina plesača, plesna skupina odraslih i Sumartonski lepi dečki.

IX. Šopronski hrvatski dani po tradicionalnom scenariju

Regionalne studije III., seansa o Rejpál-kući, jeziku i identitetu, budućnosti narodnih grup, trodnevna folklorijada na već mjesti

IX. Šopronski hrvatski dani su još jednoč održani po tradicionalnom scenariju, na kojega smo se jur mogli dosta dobro naučiti. Iako bi različiti trodnevni program lako mogli zgusnuti na cijeli jedan dan, organizatori Hrvatska manjinska samouprava Šoprona, Šopronsko hrvatsko društvo i Društvo Hrvati vjerojatno imaju ta neprikriiveni cilj da tri dane dugo manifestiraju i većinskomu narodu da ovde, i u cijeloj okolici još žive Hrvati ki ne samo lipo jaču, tancaju i sviraju, nego se znaju okupljati i pri ozbiljni tema, diskusija i sposobni su svoje snage ujediniti. Iako je prlje u ovom prekrasnom varošu živilo znatan broj još i već narodnosti, danas, – kako smo to doznali od glavnoga organizatora dr. Franja Pajrića – u Šopronu iz 60 000 stanovnikov su 99% Ugri.

Regionalne studije III. je prezentirao glavni urednik izdanja, dr. Franjo Pajrić

Mora se priznati i to da na nijednom Hrvatskom danu nismo vidili tako veliko mnoštvo na jednoj promociji knjig, kot ovput 24. júnija, u petak uvečer u svečanoj dvorani Županijskoga stana. Iako se je sama prezentacija začela s poldrug ur zakašnjenja, nekoliko šopronskih Hrvatov je i ostavilo zavolj dugoga čekanja mjesto, ali Gradišćanski Hrvati iz Koljnofa, Velikoga Borištofa, Šoprona su durali i tako dočekali i dolazak članov KUD-a Zvir iz Jelenja. Predsjednik HMS-a u Šopronu dr. Franjo Pajrić silom prilik je sam promovirao Regionalne studije III. jer predavač iz Hrvatske, profesor Đuro Vidmarović se je ločesto ćutio po dugim putovanjem i za jednim neočekivanim zgoditkom na putu. – *Izdavanje Regionalne studije III. smo zato izmislili, kad prije par ljet smo došli do spoznanja da naši ljudi i naši Hrvati, nažalost ne poznaju povijest svoje uže okolice. Zato ima*

uzrokov dost, prvo kad nam to u školi nijedan nije naučio, drugo da nije bilo u modi lokalne stvari naučiti, upoznati povijest, podučavati one jezike ke su se hasnovali na ovom području – je rekao u uvodu odgovorni urednik ovih izdanj, dr. Franjo Pajrić, komu je uspjelo u projudći ljeti skupasabrati jedan stručno-znanstveni krug iz Hrvatske i Ugarske. Ovo dvojezično izdanje i ljetos ima različite teme iz pera Đura Vidmarovića, ki se je bavio s prekidom povijesne memorije na primjeru Šoprona i Zagreba, uz to se spustio i u povijest ter do famozna ljeta kada je ban Toma Nadaždi preselio svoja vlastelinstva u zapadnu Ugarsku. Nikola Crnković objašnjava svoj stav, zašto je kršćanstvo Hrvatov drugačije nek kot drugih narodov, a u drugom svom prilogu upozna štitelje i hrvatskim pomorskim vladarom Domagojem. István Bariska je jur treće ljetu angažiran u ovoj knjigi i ovput govori o morebit manje poznatoj činjenici, kako su se Wesselényievi urotniki većputi našli u kiseškom restoranu. Slavonska šuma od Josipa Kozarca takaj je na ovi stranica prevedena na ugarski jezik. Knjiga se prodaje za 2500 Ft, a kako je najavljeno, za poklon je ovo ljetu napravljena i cedejka s trimi studijami i dvojezičnom knjigom o Šopronu. U okviru Hrvatskoga večera na Deákovom trgu, na terasi Central Park Caffea, Tamburaški sastav Lipotice iz Koljnofa je zabavljao velik broj gostov. Uz ostalo smo čuli ovde i autorsku pjesmu po tekstu i mužiki Silvane Pajrić, članice ovoga sastava, ka činjenica potvrđuje i to da ima još Gradišće potencijala na muzičkom polju. 25. júnija, u sobotu

Okrugli stol u sobotu dopodne

Etnosastav Vuge iz Zagreba (Foto: Inga Klemenšić)

ujtro za zbudjenje je vridna bila seansa na kojoj se je triznom ozbiljnošću diskutiralo o mnogi delikatni tema, uz ostalo s Đurom Vidmarovićem, akademikom dr. Nikolom Benčićem, novinarom Hrvatskoga fokusa Marijanom Majstorovićem, parlamentarnim zastupnikom Matijom Firtlijem, koljnofskim načelnikom Franjom Grubićem, povjesničarom Andrásom Krischom, Gezom Völgyijem ml. a diskusiju pravoda je peljao dr. Franjo Pajrić s glavnom temom o uloga i zadatki ter kratko-sridnjoročnoj strategiji Regionalnoga manjinskoga centra Nimcevi i Hrvatov u Šopronu, takozvanoj Rejpál-kući, ku su za devetljetnim dogovaranjem od gradskoga peljačtva konačno dobili Hrvati i Nimci na korišćenje. Pri tom je dr. Franjo Pajrić naglašavao da ovo ljeto Hrvatska manjinska samouprava u gradu Šopronu zavolj miril šparanja od grada nije dobila ni forintu za potporu, i to je velik pokazatelj koliko mari gradska samouprava za svoje manjine. – *Vrijeda ćemo potpisati sporazum o toj kući, a mi bi željili čuti i druga mišljenja i stave najpametnijih, kako oni mislu na naše djelovanje da ne budemo krenuli čemernim putem. Nam je cilj da u oktobru-novembru doselimo se u ovu kuću, to je sad najvažnije, iako novi sustav natječajev postao još teži. Imamo obećanje u prvom krugu od tri milijun Ft od Ugarske vlade. Kanimo postati aktivni, atraktivni za mladinu, kad u dvojezični škola jako smo načeti. Ako pak nećemo imati financijsku potporu nećemo imati ni šanse za opstanak – točio u rič svoju kritiku i zabrinutost dr. Franjo Pajrić.*

Parlamentarni zastupnik Mate Firtl je pri tom pitao, kako i što mogu u zajednički lonac staviti Nimci, moru li srediti da i s nimške strane dospenu u Šopron za ovu svrhu kakova materijalna sredstva. Po Firtljevi riči Hrvatska državna samouprava svakako bi

morala stati iza ovoga projekta, a mora se graditi i na povezivanju Gradišćanskih Hrvatov iz Austrije. Ovpot je najavljeno da minuli misec su u ovom gradu osnovana još i dva hrvatska društva, a to Čakavska katedra i Ogranak Matice hrvatske takaj. I jedno i drugo društvo ima kotrige Hrvatve iz Austrije, tako da ovde živeći Hrvati prez sumlje računaju na suradnju Hrvatov iz prik. – *U suradnji je moć, iako smo se oslobodili od granic, vremena i pinez je sve manje – smo čuli. Medjutim, kad se stvarno gleda s različitim sadržaji oko Rejpál-kuće, broj posjetiteljev je dr. Franjo Pajrić maksimalizirao u tisuć ljudi. Rasprava je nastavljena i u nedilju dopodne s drugim sudioniki. U subotu se je gostujuće društvo iz Jelenja predstavilo ne samo u Šopronu, nego i u Velikom Borištofu, skupa s Koljnofci, prilikom Festivala Gradišćanskih Hrvatov. U nedilju za svetom mašom u celebriranju dr. Antona Kolića, od 18 uri se je opet napunio s gledatelji Deakov trg. Školari OŠ Mihovil Naković iz Koljnofa, Tamburaški sastav „Starci” iz Šoprona, Etno sastav Vuge, Koljnofski tamburaši, TS Lipotice i Štrabanci, KUD Zvir iz Jelenja ter folkloraši Koljnofskoga kola su još jednoč dokazali da bi mogli biti svenek važna atrakcija grada Šoprona, ako bi jednom konačno išlo i za gradsko turističko tržišće.*

-Tih-

Rejpál-kuća, budući Hrvatsko-nimški regionalni centar

KIRCHSCHLAG, KRUMBACH – Društvo za seosko obnavljanje Krumbacha i Društvo za Marijanski put koji pelja iz Transilvanije prik Ugarske u Celje, su 2. julija, u subotu svečano pozvali na otvaranje jednoga dijela spomenutoga hodočasnoga puta. U 14 uri su pozdravljeni hodočasnici pri crikvi Kirchschlaga i blagoslavljene su informacijske table kraj hodočasne ceste. Potom su svi nazočni vjerniki skupa pišačili od Kirchschlaga do Krumbacha. U mjesnoj crikvi su potom József Horváth, papinski prelat, i Štefan Dumović, dugoljetni peljač gradišćanskih hodočasnika služili mašu. Na svečevanje su u velikom broju došli i kiseški hodočasnici, pod peljanjem Šandora Petkovića, ki su odnesli i gradišćanske specijalitete na agape.

PEČUH – Mediteranskom ugodaju grada Pečuha pridonosi šarolikost njegovih ulica i trgova, ispunjenih svijetom u kasnim proljetnim i ljetnim te ranim jesenjim danima. Jer vrijeme je to kada ožive trgovi na kojima se odvijaju svakodnevnici programi za građane. Tako se od 5. lipnja do 31. kolovoza u središtu grada održava niz koncerata na trgovima i niz plesačnica kojima se žele oživiti običaji i ugođaj starih vremena. Koncerti se održavaju svake nedjelje od 18 sati, a srijeda je za plesačnice u kojima se podučavaju i plesovi mnogobrojnih narodnosnih zajednica koje obitavaju u Pečuhu te plesovi drugih europskih naroda.

KEČKEMET – Hrvatska manjinska samouprava 29. lipnja 2011. godine, u svojim uredskim prostorijama u Battányevoy ulici broj 2, priredila je javnu tribinu. Kako nam reče predsjednik Stipan Šibalin, tom je prigodom podneseno izvješće o radu u proteklom razdoblju od prošlogodišnjih izbora. Pozivu se odazvalo dvanaest pripadnika hrvatske zajednice, a među prijedlozima je potaknuto pokretanje pjevačkog zbora i usavršavanje materinskoga hrvatskog jezika. Nadalje, okupljeni su poduprli da se nastavi i do sada uspješna suradnja s mjesnim hrvatskim samoupravama u Bačko-kiškunskoj županiji.

KERESTUR – Od jeseni će učenici Osnovnog obrazovnog središta „Nikola Zrinski” imati nova računala, interaktivne ploče, laptope, naime naselje je u projektu TIOP uspješno pribavilo materijalna sredstva u te svrhe. Odjednom će 11 učenika moći rabiti PC računalo, uz koje će biti i multimedijskih paketa, DVD pisaca. U šest učionica postaviti će interaktivne ploče sa softverom, projektorom i laptopom. Ulaganje iznosi umalo 8,5 milijuna forinti. Tijekom ljeta organizira se i tečaj za korisnike novih multimedijskih uređaja.

SETA 2011 – Iz zajedničke prošlosti u zajedničku budućnost

Zajednička prošlost Mađarske i Hrvatske, odnosno upoznavanje zajedničkih mogućnosti dviju država u Europskoj Uniji, bila je tematika tradicionalnoga međunarodnog Serdahelskog tabora SETA 2011, koji su zajedno organizirali Kulturno i športsko društvo i Hrvatska manjinska samouprava „Stipan Blažetin“ u Serdahelu. Od 20. do 26. lipnja 25 mladih iz hrvatskih pomorskih naselja i Međimurja sudjelovali su na raznim predavanjima, radionicama i poučnim izletima.

Kulturno i športsko društvo u suradnji s Hrvatskom manjinskom samoupravom uspješno se natjecalo kod Ministarstva vanjskih poslova za organiziranje tradicionalnog tabora mladeži. Riječ je o taboru koji svake godine organizira manjinska samouprava radi okupljanja pomorske mladeži i u kojem uvijek sudjeluju i mladi iz Međimurja. Ovaj put Tabor ima nešto drukčije obilježje, dok se lani usredotočilo na manjinske izbore, ovaj put je tematika povezivanje preko granice, veza sa susjednim državama koje još nisu članice Europske Unije, naime natječaj treba ostvariti dok Mađarska predsjedava Europskom Unijom. Cjelotjedni program bio je osmišljen u duhu povezivanja povijesti naroda susjednih država, te upoznavanju mogućnosti Europske Unije.

Arpad Kolman, predsjednik civilne organizacije, Stjepan Turul, predsjednik, Erika Meggyesi, dopredsjednica, Jelena Adam, zastupnica, i Bernadeta Blažetin, zastupnica Hrvatske samouprave, pobrinuli su se da sudionici imaju vrlo bogat program.

Nakon pristizanja sudionika u Fedakovu kuriju i kratkog upoznavanja Stjepan Tišler, načelnik sela Serdahela, pozdravio je sve sudionike Tabora, u kratkim crtama predstavio je Serdahel i govorio o europskim projektima u kojima je samouprava sudjelovala, odnosno koji su upravo u tijeku. Stjepan Turul osvrnuo se na povijest Pomurja i Međimurja, podrijetlo hrvatskog naroda koji živi na tome području te istaknuo važnost poznavanja prošlosti svoga kraja.

Sakupljanje duhovne i popis materijalne ostavštine

Odmah prvoga dana u poslijepodnevnom satima s pomoću knjižničarke Erike Meggyesi i nastavnika mjesne škole organizirano je sakupljanje duhovnoga blaga u selu. Taboraši u petnaest družina s diktafonom u ruci odlazili su starijim osobama kako bi sakupljali stare popijevke, izreke, životne priče, fotografije. Sakupljalo se u različitim tematikama od svakodnevnih briga, radova na polju, obrta do povijesnih događanja u selu sve iza Drugoga svjetskoga rata. Sakupljeni materijali zbrojeni su pri kraju Tabora, no sakupljanje će nastavnici nastaviti i preko ljeta.

Posjet Međimurju

Izlet u Međimurje organiziran je radi predstavljanja povijesnih povezanosti naroda s lijeve i desne obale Mure. Vodič kroz Međimurje bila je Margit Mirić, ravnateljica draškovačke osnovne škole. Nekadašnje vodenice

koje su postojale i kod Mlinaraca i Serdahela taboraši su mogli pogledati u Svetom Martinu na Muri, u Žabniku na najsjevernijoj točki Hrvatske. Mlin je predstavio g. Trstenjak. Od njega smo saznali da su mlinarski izrazi u mađarskome jeziku preuzeti iz slavenskog jezika, naime nomadska mađarska plemena prilikom naseljavanja ovih krajeva u 9. stoljeću, preuzeli su u svoju kulturu upotrebu mlinova na vodeni pogon. Djelatnost mlinarenja posebno je bila razvijena u prvoj polovici 20. stoljeća. Zabilježeno je na rijeci Muri od Lapšine do Podturna 90 mlinova, ali sredinom osamdesetih godina i posljednji je mlin nestao. Ponovno je podignut s potporom europskog projekta u kojem se nalaze uređaji iz 1902. g., izrađeni u Budimpešti. Sljedeća je postaja bio grad Zrinskih, Čakovec. Međimurska je županija omogućila da sudionici Tabora imaju besplatan ulaz u županijski muzej, a osigurala je i vodiča. Izletnike je najviše zanimala obitelj Zrinski, za čije se vrijeme to područje najviše bogatilo i razvijalo. Na etnografskoj izložbi pronađene su mnoge sličnosti pomorskoga kraja, od narodnih nošnji do običaja. U Donjoj Dubravi srdačno gostoprimstvo dobili smo od načelnika Marijana Varge, koji je predstavio mjesto, hidroelektranu i prekrasnu Dravu, a kod spomenika podignutog u spomen Novoga Zrina i njihovih vojnika ispričavao nam je legende o Nikoli Zrinskom i povijesna događanja u toj utvrdi.

Ispiranje zlata na Muri

Serdahelac Stjepan Horvat bavi se konjogojstvom i istraživanjem starih obrta. Za taboraše je predstavio nekadašnje ispiranje zlata na Muri, te prikazao izradbu zvona. Od njega su

slušatelji saznali da su se već i Rimljani bavili ispiranjem zlata, a prema istraživanjima, zlato su ispirali i u Serdahelu i Mlinarcima na Muri, a na Dravi kod Izvara i Bojeva. G. Horvat predstavio je razne alate za ispiranje zlata, pokazao na koji se način to radilo. Govorio je i o tome koliko se moglo naći zlata pri ispiranju. O količini koliko se ispiralo na tome mjestu svjedoče podaci banaka u Kaniži od sredine i kraja 19. stoljeća. Gđa Meggyesi pokazala je arhivske fotografije o posljednjem ispiranju zlata, čika-Fabiću. Izradbu zvona isprobali su i sudionici Tabora, no sada je to prikazano od voska, naime za izlijevanje zvona trebaju vrlo visoke temperature.

Serdahelac Stjepan Horvat prikazao je izradbu zvona

*Sudionike Tabora primio je načelnik
Donje Dubrave Marjan Varga*

Izlet u Budimpeštu

Golem je bio doživljaj za sudionike iz Hrvatske posjet glavnome gradu Mađarske, posjet Parlamentu, gdje su pronađena mnoga hrvatska obilježja, te građevni materijal za njegovu izgradnju, npr. brački kamen i slavonski hrast. Kako čuvaju Hrvati u Mađarskoj svoju materinsku riječ preko medija, predstavila je Croatica, izdavačka kuća Hrvata u Mađarskoj. Čaba Horvath, ravnatelj, govorio je o djelovanju Croatice, o njezinim izdanjima, o Hrvatskome glasniku, o jedinom redovitom listu hrvatske manjine, Kristina Goher, voditeljica internetskog radija, predstavila je studio, a gosti su se preko Glasnikove izložbe upoznali s dvadesetogodišnjim djelovanjem tjednika. Nakon odmora u Croatici, družina se uspela na Citadelu kako bi se divila prekrasnome gradu.

Prevoditeljska radionica

Koliko je važno dobro poznavanje jezika, odnosno kulturne i povijesne pozadine u književnom prevođenju, zorno je prikazano prevoditeljskom radionicom Stjepana Blažetina, profesora hrvatske katedre na Sveučilištu u Peču. Profesor je preko svog iskustva književnog prevođenja djela Pétera Eszterházya ukazao na poteškoće u prevođenju, na izazove da se izvorno djelo što vjernije prevede. Predstavljena je i ljepota, važnost prevoditeljskog posla za kojim će u budućnosti biti potrebe u šarolikoj Europi, u kojem će i hrvatski postati službeni jezik.

Kulturno kušanje vina

Jedna tematika Tabora bila je i prikazanje turističke ponude pograničnog područja s obje strane Mure, pa u to pripada i vinski turizam. Lajoš Vlašić, predsjednik Udruge prijatelja vina u Sumartonu, primio je družinu u svom podrumu na Kamanovim goricama, gdje su sudionici kušali „Vino Sumartona 2011“, naime upravo je vino predsjednika udruge dobilo to priznanje. Mladi su se upoznali s kulturnim konzumiranjem vinske kapljice, na koji način se kuša vino.

Folklorno bogatstvo Hrvata u Mađarskoj

Kako bi se sudionici Tabora bolje upoznali s narodnim blagom Hrvata u Mađarskoj, priskočilo je u pomoć pečuški KUD Tanac. Plesna skupina pod vodstvom Joze Savajja predstavila je folklornu baštinu Bačke, Baranje, Podravine i Pomurja, a Vesna Velin uza živu prezentaciju govorila je o pojedinostima pojedinih regija. Naravno, nije izostala ni kratka plesačnica.

Kako su se sudionici osjećali u Taboru, dovoljno je citirati samo jednu rečenicu: „Bit će i iduće godine?“ Što se može na to odgovoriti? Naravno, optimistički, da, jer kako

U Croatici

KVIZ o Europskoj Uniji

Mađarska je članica Europske Unije već sedam godina, a Hrvatska stoji pred vratima ulaska. Kroza šaljive igre, zadatke i križaljke predstavljena je šarolikost naroda EU, ljepota prirodnih bogatstava pojedinih država, bogatstvo raznolikih kultura, jezika. Trebalo je prepoznati znamenitosti većih gradova, jezik i glazbu pojedinih naroda.

jesti, kulture i jezika Hrvata.

Beta

Kušanje vina kod Lajoša Vlašića

ZBORNİK RADOVA MEĐUNARODNOG ZNAJSTVENOG SKUPA IDENTITET BAČKIH HRVATA

Evo, konačno imamo u rukama *Zbornik radova Međunarodnog znanstvenog skupa IDENTITET BAČKIH HRVATA*, održanoga 27. i 28. studenoga 2008. u Zagrebu, u prelijepoj povijesnoj „Zlatnoj dvorani“ u Opatičkoj broj 10.

Svi koji su sudjelovali na tom znanstvenom skupu, te malobrojni koji su pratili rad toga skupa, s nestrpljenjem su očekivali tiskanje ovoga, tada najavljenoga, zbornika, da bi znanstvene spoznaje i svjedočenja izrečena na tome znanstvenom skupu bila dostupna, bunjevačkim i šokačkim Hrvatima u Bačkoj, ali i nadležnim državnim tijelima i znanstvenim i drugim ustanovama i u Republici Srbiji i u Republici Hrvatskoj, pa i u Republici Mađarskoj.

Nestrpljivost u očekivanju ovoga zbornika osobito je potencirana brojnim atacima na Bunjevce-Hrvate u vojvodanskom dijelu Bačke i potrebom da se spriječe sve državno-pravne i kvazi znanstvene manipulacije s Bunjevcima, kao etničkom zajednicom u Republici Srbiji i Pokrajini Vojvodini i njihovo suprotstavljanje Bunjevcima, koji s ponosom ističu pripadnost toj etničkoj skupini, ali i svjesno i s ponosom ispovijedaju i ističu svoju pripadnost hrvatskom narodu i izjašnjavaju se Hrvatima.

Ovaj je znanstveni skup, na poticaj prof. dr. sc. Ante Sekulića, istaknutoga književnika i znanstvenika bačkih Hrvata, organizirao **Hrvatski institut za povijest u Zagrebu** u suorganizaciji s **Hrvatskom maticom iseljenika u Zagrebu** i uz novčanu potporu **Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske**, a zbornik su objavili **Hrvatski institut za povijest u Zagrebu** i **Hrvatsko akademsko društvo u Subotici**.

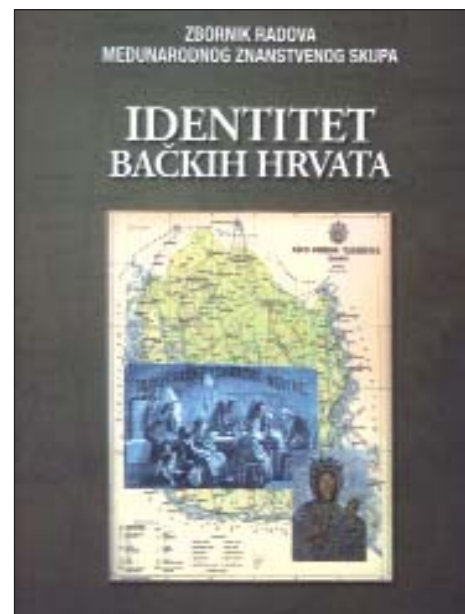
Ta nakladnička suradnja, kako to ističe i urednik zbornika, mladi znanstvenik **Robert Skenderović**, „ima i simboličko značenje jer predstavlja prekograničnu suradnju institucija iz Hrvatske i Srbije koje rade na znanstvenim istraživanjima povijesno-kulturne baštine bačkih Hrvata.“ Za očekivati je da će se potrebna suradnja ostvarivati i između nadležnih državnih tijela i institucija u oblasti obrazovanja, znanosti i kulture Republike Srbije, države u kojoj bački Hrvati žive, i njihove matične države Republike Hrvatske. Takvu suradnju trebujemo i očekujemo Hrvati u Vojvodini.

Na znanstvenom skupu sudjelovalo je 20 znanstvenika iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. O baštini bačkih Hrvata kao autohtonoj zajednici koja stoljećima živi na području između Dunava i Tise govorili su eminentni znanstvenici ovih triju država. U ime organizatora Hrvatskoga instituta za povijest skup su otvorili ravnatelj dr. **Stjepan Matković** i tajnik i moderator skupa, koji je u ime Hrvatskog instituta za povijest organizirao ovaj znanstveni skup, dr. **Robert Skenderović**, a pozdravne su govore održali predstavnici Minis-

tarstva vanjskih poslova i europskih integracija **Petar Barišić**, načelnik Samostalne službe za Hrvate u inozemstvu, dr. **Jasmina Kovačević Čavlović**, načelnica Odjela za hrvatske manjine, i **Ivan Zeba**, prvi tajnik ministarstva, te u ime zagrebačkog poglavarstva **Veljko Mihalić**, stručni savjetnik Ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba.

Skupu je nazočila i **Marija Hećimović**, voditeljica Odjela za autohtone hrvatske manjine Hrvatske matice iseljenika te predstavnici udruga iseljenih vojvodanskih Hrvata koje djeluju u Republici Hrvatskoj – Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, Društva vojvodanskih i podunavskih Hrvata i Udruge za potporu bačkim Hrvatima. Među sudionicima znanstvenoga skupa koji su govorili o identitetu bačkih Hrvata, radovi kojih su objavljeni i u zborniku, nalazimo imena znanstvenika i istraživača iz Hrvatske, koji su već ranije objelodanjenim djelima pokazali veliko poznavanje povijesti, književnosti, jezičnih značajki i tradicijske kulture bačkih Hrvata, a to su povjesničar dr. sc. **Robert Skenderović**: *Vjerski sinkretizam i problem shizme u Bačkoj tijekom 17. stoljeća*, prof. dr. sc. **Emanuel Hoško**: *Kontroverzijski spisi Stjepana Vilova*, prof. dr. sc. **Marko Samardžija**: *Uloga novoškavске ikavice u oblikovanju i očuvanju nacionalnog identiteta bunjevačkih Hrvata u Bačkoj*, prof. dr. sc. **Tihana Rubić**: *Kulturne politike i etnički identiteti. Primjer dvaju kulturno-umjetničkih društava u Somboru* i doc. dr. sc. **Milana Černelić, Biserka Jaramazović**: *Tradicijska obilježja zaručnog darivanja kao simbol identiteta bunjevačkih Hrvata*.

Od osobitoga je značenja da su sudionici znanstvenoga skupa bili i brojni bački Hrvati i iz vojvodanskog dijela Bačke – uz prof. dr. sc. **Antu Sekulića**, dopisnoga člana HAZU, koji je govorio o temi: *Bački Hrvati u 20. stoljeću*, sudjelovali su i dr. sc. **Andrija Kopilović**: *Običaji kao čuvari nacionalne svijesti*, mr. sc. **Andrija Anišić**: *Antunovićeva misao za naše vrijeme*, mr. sc. **Bela Tonković**: *Subotičko pučanstvo u 17. stoljeću*, doc. dr. sc. **Petar Vuković**: *Konstrukcija identiteta u bačkih Bunjevaca*, **Tomislav Žigmanov**, prof.: *Izgradnja tzv. bunjevačke nacije u Srbiji i vanjska politika Republike Hrvatske*, **Stevan Mačković**, prof.: *Bački Bunjevci između Beograda i Zagreba (1918–1941)*, prof. dr. sc. **Josip Ivanović**: *Obrazovanje u funkciji očuvanja identiteta bačkih Hrvata te Mario Bara*, prof.: *Stjepan Radić i bački Hrvati*. Iz mađarskoga dijela Bačke u zbornik su uvrštena saopćenja sudionika toga znanstvenoga skupa dr. sc. **Mije Karagića**: *Očuvanje identiteta bačkih Hrvata*. i prof. dr.

sc. **Ladislava Heka**: *Povijest Hrvata Dalmatina u Segedinu* – rad je pročitao Stevan Mačković. Nažalost, u zborniku nisu objelodanjeni radovi svih sudionika znanstvenoga skupa, i to: prof. dr. sc. **Mije Korade**: *Vizitatori i misionari u Bačkoj u 17. i 18. stoljeću*, doc. dr. sc. **Sanje Vulić**: *Jezične značajke bačkih Hrvata*, mr. sc. **Krešimira Bušića**: *Što (ne) znamo o bačkim Hrvatima – Bunjevcima i Šokcima? Analiza sadržaja hrvatskih povijesnih udžbenika za osnovne škole*, prof. dr. sc. **Dinka Šokčevića**: *Neka pitanja identiteta Bunjevaca u Mađarskoj i njihova (re)integracija u hrvatsku naciju*.

Uz već spomenute znanstvene radove sudionika znanstvenoga skupa u zborniku je objelodanjen i rad dr. sc. **Slavena Bačića**, predsjednika Hrvatskoga nacionalnoga vijeća u Republici Srbiji: *Osobit leksikografski projekt: Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*, koji je bio, kako to piše u predgovoru zbornika „predviđen u programu skupa, ali zbog kratkoće rokova tada nije ostvaren“. Taj je rad u svemu u suglasju s temom i ciljem organiziranja toga međunarodnoga skupa i od osobitoga je značenje u borbi za vlastitu nacionalnu opstojnost i za očuvanje nacionalnoga identiteta bačkih Hrvata.

Trenutak za pjesmu

Petko Vojnić Purčar

Pučka brojlica (4)

proliće sadi se cvijeće
nima više davni divana
u grobnici ladno
pripovidačica priti
kako kaže nek tako budne
za viki vikova
čekamo novog
al ko će to bit
kad se s tim rodit triba

Objelodanjenim znanstvenim radovima u ovom zborniku upozoreno je na brojne značajke po kojima su poznati i prepoznatljivi bački Bunjevci i Šokci kao dio hrvatskoga naroda u Bačkoj. Na prvome mjestu to je njihov govor štokavsko-ikavski, značajan za prepoznavanje njihova hrvatskoga podrijetla i kao obilježje njihove narodnosti. Tako bački Hrvati već stoljećima svoju osebnost na višenacionalnom prostoru Bačke potvrđuju i svojim jezičnim obilježjima, i to od gramatičkoga sustava pa sve do prepoznatljivoga tipičnoga leksika i tvore skupinu u hrvatskom narodu koja živim govorom punim vitalitetom egzistira. To pak dokazuje i pisana hrvatska riječ u Bačkoj živa već 328 godina, a pojavu koje obilježavaju knjige fra Mihovila Radnića (Kalača, 1636–Budim, 1707) tiskane u Rimu 1683. godine na jeziku SLOVINSKOM BOSANSKOM.

U tom je smislu upozoreno i na narodne običaje, usmenu književnost i druge oblike narodnoga stvaralaštva i kulture bačkih Hrvata, na preporodna gibanja kada se, sredinom XIX. stoljeća, pojavljuje najznačajnija figura preporoda bačkih Hrvata – kalački biskup **Ivan Antunović** (Kunbaja, 1815–Kalača, 1888) koji, uz potporu đakovačkog biskupa Josipa Jurja Strossmayera i Franje Račkoga, počinje društvenu djelatnost postajući „čuvarem narodne svijesti, braniteljem narodnih prava i skrbnikom narodnih dobara“. Svoju javnu, preporodno-književničku djelatnost, počeo je 1870. godine. Te je godine počeo izdavati „Bunjevačke i šokačke novine“, a njegova je zasluga što su pokrenuti godišnjak – kalendar „Danica“ i glasilo „Neven“, osnivač i urednik kojega je njegov štićenik **Mijo Mandić** (Kačmar, 1857–Subotica, 1946).

Govoreći o povijesnom hodu u svezi s nacionalnim identitetom bačkih Hrvata i svestranim ispitivanjem njihova nacionalnog identiteta iz političkih, kulturnih, jezičnih, vjerskih i etnoloških aspekata, sudionici ovoga međunarodnoga znanstvenoga skupa potvrdili su da su bački Hrvati tijekom povijesti uspjeli izraziti i sačuvati svoj nacionalni identitet između ostaloga i zahvaljujući činjenici što tijekom duljeg vremenskoga razdoblja hrvatski etnos nije bio strogo podijeljen u državnom smislu, jer je od državnopravnih veza s Kraljevinom Ugarskom uspostavljenih u srednjem vijeku, preko Habsburške Monarhije i demografskih mijena izazvanih osmanskim prodorima do dvaju jugoslavenških državnih tvorbi u prošleme stoljeću postojao jedan okvir unutar kojega se osjećala odvojenost, ali vladari su bili svima isti tako da se upravna rastavljenost nije toliko snažno izražavala u vezama s nacionalnom maticom, premda je izražavanje hrvatskoga nacionalnoga identiteta bilo otežano.

U izlaganjima sudionika skupa obrađena su i pitanja koja govore o hrvatskom nacionalnom identitetu bačkih Bunjevaca i Šokaca – bačkih Hrvata pokazujući i dokazujući da su

bački Bunjevci i Šokci već tijekom narodnoga preporoda (sedamdesetih godina XIX. stoljeća) i kasnije, pri donošenju odluke o odcjepljenju od Ugarske i o ulasku u novu državnu zajednicu južnih Slavena 1918., donošenjem povijesne *Rezolucije bačkih i baranjskih Hrvata* 1941. i brojnim aktivnostima i djelatnostima i u razdoblju između dva svjetska rata i u razdoblju nakon Drugoga svjetskog rata do 1990., a i nakon toga jasno očitovali svoj hrvatski nacionalni identitet. To su očitovali i osnivanjem hrvatskih kulturnih udruga u Subotici, Somboru i Tavankutu i drugim mjestima, osnivanjem *Hrvatskog narodnog kazališta* u Subotici, pokretanjem novina *Hrvatska riječ* i Časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet*, osnivanjem škola s hrvatskim nastavnim jezikom i na druge načine te i nakon društvenih promjena nakon 1990. osnivanjem političke stranke *Demokratski savez Hrvata u Vojvodini*, osnivanjem brojnih hrvatskih kulturnih udruga, osnivanjem *Matice hrvatske u Subotici* i izdavanjem časopisa *Klasje naših ravni* te ponovnim izdavanjem tjednika *Hrvatska riječ*, a osobito osnivanjem *Hrvatskog nacionalnog vijeća* kao krovne nacionalne i političke organizacije hrvatske nacionalne zajednice u Vojvodini i na druge brojne i raznolike načine. Ali upozorili su i na aktivnosti kojima se dovodi u pitanje hrvatski nacionalni identitet i integritet Bunjevaca i Šokaca u Bačkoj, osobito izgradnjom i favoriziranjem tzv. bunjevačke nacije u Srbiji.

Upozoreno je i na to kako očuvati nacionalnu svijest bačkih Hrvata, osobito u izlaganjima prof. dr. sc. Ante Sekulića, dr. sc. Andrije Kopilovića, prof. dr. sc. Marka Samarđžije, mr. sc. Andrije Anišića, Tomislava Žigmanova, dr. sc. Slavena Bačića, dr. sc. Mije Karagića te u izlaganjima drugih sudionika..

Naco Zelić
Zagreb

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Ljetne ferije, tabori za djecu i mladež

U organizaciji santovačke Hrvatske osnovne škole, u ponedjeljak, 19. lipnja, već je započela jubilarna, deseta, Mala ljetna škola hrvatskoga jezika koja osim iz Santova okuplja djecu iz drugih bačkih naselja. Postoji izbor prema kojemu svi mogu odabrati po svom ukusu i želji. Društvo gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj od 10. do 16. srpnja priređuje državni tabor tamburaša i plesača u Sopronu, na koji se očekuju i Hrvati iz Austrije i Slovačke. Hrvatsko katoličko omladinsko, vjersko i kulturno društvo Hrvatskog Židana od 1. do 8. kolovoza 13. put organizira Tabor Peruške Marije. KUD „Tanac“ od 7. do 12. kolovoza ponovno priređuje plesni tabor u Santovu. Ipak nešto nam je nedostajalo svih ovih petnaest-šesnaest godina, a to su državni tabori koji bi se organizirali putem naših krovnih organizacija. Napokon je i taj nedostatak popunjen, jer prvi put ove godine organiziraju se tabori za djecu i mladež u organizaciji Hrvatske državne samouprave, i to u matičnoj domovini, u Kulturno-prosvjetnome centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske u Vlašićima na otoku Pagu. Sa zadovoljstvom možemo utvrditi da se od 18. do 25. lipnja održava jezična, a od 25. lipnja do 2. srpnja tamburaška i plesna škola. Osim sudionika iz raznih naših naselja i regija, u ovim taborima nagradno sudjeluju i najbolji učenici s raznih državnih natjecanja koja su priređena u okviru Croatiade 2006. godine. Sa po domalo sto sudionika, djece, mladeži i naših nastavnika, uza znatnu potporu Hrvatske državne samouprave, ovi su tabori iznimno važni jer djeca borave u matičnoj domovini. Hrvatska državna samouprava nije zabravila ni na starije naraštaje – oglasila je mogućnost za boravak naših umirovljenika, od 20. do 27. kolovoza. Stoga svi mi s velikim iščekivanjem očekujemo navedene ljetne sadržaje, jer na temelju stečenog iskustva trebamo poraditi na još učinkovitijem i sadržajnijem boravku naše mladeži u matičnoj Hrvatskoj, kako bi on bio poticaj za učenje, njegovanje materinske riječi, upoznavanje kulture i tradicije.

Stipan Balatinac

(Hrvatski glasnik 2006/25)

Bogatstvo...

Podravski Hrvati

„Pro Ethnographia Minoritatum 2011” Ruži Begovac i dr. Šandoru Horvatu

Mađarsko etnografsko društvo etnografkinji Ruži Begovac, voditeljici Etnografskog odjela Muzeja «Janus Pannonius» u Pečuhu, i dr. Šandoru Horvatu, etnografu iz Narde, glavnom muzeologu u sambotelskome Muzeju Savaria, na sjednici održanoj u svibnju tekuće godine dodijelilo je spomen-medalje, koje je ovoga puta zaslužilo dvoje etnografa u Mađarskoj hrvatskoga porijekla koji se u svome znanstvenom radu bave etnografijom Hrvata u Mađarskoj, postizujući već višedesetljeća zapažene rezultate. Nagrada Pro Ethnographia Minoritatum visoko je stručno odlikovanje koje se sastoji od brončane plakete „Pro Ethnographia Minoritatum”.

„Pro Ethnographia Minoritatum 2011” Ruži Begovac

Etnografsko je društvo etnografkinji Ruži Begovac, voditeljici Etnografskog odjela Muzeja «Janus Pannonius», dodijelilo spomen-medalju, nagradu Pro Ethnographia Minoritatum. Ruža Begovac nagrađena je za rezultate postignute na polju istraživanja etnografije Hrvata u Mađarskoj.

Ruža Begovac rođena je 14. studenoga 1953. u Barči. Osnovnu je školu pohađala u rodnom selu Potonji, potom u Lukovišću i Pečuhu. Maturirala je u pečuškoj Gimnaziji Lajosa Nagya 1972. godine. Diplomirala je hrvatskosrpski i ruski jezik na Višoj pedagoškoj školi u Pečuhu. Od 1976. radi kao pomoćni muzeolog u Muzeju Dorotty Kanizsai u Mohaču, a od 1979. zaposlena je na Etnografskom odjelu Muzeja Baranjske županije, od 1985. godine voditeljica je Etnografskog odjela Muzeja «Janus Pannonius». Između 1979. i 1984. godine studira etnografiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta Loránda Eötvösa u Budimpešti, gdje je diplomirala

Na sjednici u budimpeštanskom Kossuthovu klubu. Slijeva: Ernő Eperjessy, Zita Deáky, dr. Šandor Horvat i Ruža Begovac

1984. godine. Skrbi o tekstilnoj zbirci Etnografskog odjela. Istraživačko joj je područje Predmetna i duhovna kultura Hrvata u Mađarskoj – s posebnom pozornošću na područje podravskih Hrvata. Uredila je mnoge izložbe u Mađarskoj i inozemstvu. Sakupila je više od tristo kazeta zvučnog materijala i više od dvije tisuće predmeta za mohački i za pečuški muzej. U Santovu između 1993. i 1996. godine organizirala je i vodila Etnografski tabor za srednjoškolce.

Sudjelovala je brojnim konferencijama, u zemlji i inozemstvu, potpisuje uređivanje niza kataloga. Član je Mađarskog etnografskog društva. Među osnivačima je udruge Hrvatski znanstveni zavod, u početku je voditeljica

uprave između 1994. i 2006. godine u tri mandata, te njezina predsjednica između 1998. i 2002. godine. Apsolventica je interdisciplinarne doktorske škole programa Etnografsko-kulturne antropologije Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Istraživačka joj je tema Predstavljanje arhaične hrvatske nošnje u Podravini (1900–1960).

„Pro Ethnographia Minoritatum 2011” dr. Šandoru Horvatu

Brončana plaketa Pro Ethnographia Minoritatum 2011, visoka stručna nagrada, oput je dospila i u Gradišće, u ruke našem etnologu, povjesničaru, teologu, novinaru, autoru monografije Narde, otkrivaču Ranoga gradišćanskohrvatskoga rječnika, sastavljaču bezbrojnih izložbov, bivšemu direktoru svih muzejov Željezne županije, vitezu reda Sv. Jure, predsjedniku za manjine u Ugarskom etnološkom društvu, kotrigu Instituta za manjine u Ugarskoj akademiji znanosti i odborniku Znanstvenoga instituta Gradišćanskih Hrvatov ter predsjedniku sambotelske grupe Saveza kršćanskih intelektualcev, a još i članu Hrvatskoga etnološkoga društva u Zagrebu.

Još i nabrajati je previše na koliko područji i u koliko funkcija se je obrnuo i se najde i dandanas laureat. Dr. Šandor Horvat, Gradišćanski Hrvat, stekao je svoju diplomu u Budimpešti i Zagrebu, zatim položio teologiju ter studij menadžmenta za samouprave u Austriji ali vik se je vratio u svoje rodno selo, Nardu, kade je bio jedno vrijeme načelnik i predsjednik Hrvatske manjinske samouprave. Trenutačno je glavni muzeolog u sambotelskom Muzeju Savaria s 25-ljetnim iskustvom za hrptom. Obljubljeno mu je područje za istraživanje etnografija i povijest Hrvatov na tlu Ugarske, religioznost u narodu, narodopis i povijest kulture kod Gradišćanskih Hrvatov. Peljač je u međunarodnoj djelaonici za istraživanje narodnih grup, ku je na noge

postavilo Ravnateljstvo Željeznožupanijskih muzejov, a u Zapadnougarskom Sveučilišću Savaria u Sambotelu predaje etnologiju. U Znanstvenom institutu Gradišćanskih Hrvatov s drugimi stručnjaki skupa se trudi na izdjelanju nove normative gradišćanskohrvatskoga jezika. U Ugarskom etnološkom društvu od 2004. ljeta je predsjednik Narodnosne sekcije, u koj je u prvom ciklusu skupa redio posle s Ernőjem Eperjessyem.

Dr. Šandor Horvat je rođen u Nardi, osnovnu školu je završio u rodnom selu, a gimnaziju je pohađao kod benediktincev u Juri. Za budimpeštanskim, zagrebačkim studijom je zašao u Ostrogon kade je redio sakralnu kolekciju, ali nije dugo ostao u tom mjestu pokidob ga je srce vliklo najzad u svoje Gradišće. Svenek je u njemu jedna moćna snaga motala: djelati i učiniti nešto za svoje Hrvate. 1983. ljeta je zaposlen u sambotelskom Muzeju Savaria, odnud je otplivao u novinarske vode. Neobični kamati su bili znanje hrvatskoga jezika, i detaljno poznavanje etnografije svojega naroda. Od županijskih novin Vas Népe s jednim skokom je zašao u glasovitu ugarsku porculansku fabriku u Herendu. Ni onde si nije našao trajno mjesto, tako po ponudi jur drugi put se je vratio u Sambotel u svoju struku. Za kustosa i peljača Muzeja Savaria, na kojoj funkciji ostaje duglje od jednoga desetljeća. Monografija o Nardi, čiji je autor, je objavljena u seriji Knjižnica sto ugarskih sel u 2002. ljetu, a priredio je ter dao pod tisak gradišćanskohrvatsko-ugarski rječnik. Napisao je skoro 200 studijov uglavnom sa stručnimi temami o Gradišćanski Hrvati. Organizira i sudjeluje u brojni projekti Europske unije, vježbajući pri tom hrvatski, nimški i engleski jezik a trenutno je menadžer projekta, pomoću čega će se obnoviti i proširiti Narodnosni muzej Slovencev Augustina Pavla u Monoštru. Riktanje muzealne gradje u Kršćanskom muzeju Hrvatov u Prisiki takaj pripada u njegov djelokrug.

Dr. Šandor Horvat od početka 1990-ih ljet je vlasnik županijske plakete Augustina Pavla ka se je u to vrijeme dodilila bolje za stručno djelovanje, a ne za zasluge na narodnosnom polju. Triba još dodati da on ki je ne samo kod nas, nego i u Hrvatskoj i Austriji daleko poznati znanstvenik, sakupljač, obožavatelj i širitelj narodnoga bogatstva i vridnosti, s hrvatske strane nije još primio nikarkovo priznanje, a znatni dio svojega žitka je položio na znanstvenom području Hrvatov, što bi moralo biti od velike važnosti ne samo za Gradišćance.

Peti mohački tamburaški festival

U organizaciji tročlanog organizacijskog odbora – u sastavu: Zsófia Apró (idejni pokretač), voditelj TS „Šokadija“ Zoltan Horvat (umjetnički voditelj) i Péter Köveskúti (doravnatelj Umjetničke škole) – 18. lipnja, u Mohaču je održan Peti međunarodni tamburaški festival, upriličen u Umjetničkoj školi „Schneider Lajos“ koja je na sebe preuzela i usklađivanje organizacijskih poslova. Logo, izdanja, scenu i spomenice Festivala izradio je mohački grafičar Tibor Tatai.

Zsófia Apró i Zoltan Horvat

Program je u ranim popodnevним satima počeo otvorenjem izložbe grafičara Tibora Tataia, s naslovom „tambuRANDI“, nakon čega je na otvorenoj pozornici u dvorištu Umjetničke škole priređen gala program pozvanih sudionika.

Na otvorenju priredbe uz ostalo je naglašeno kako je cilj Tamburaškog festivala, pokrenutog prije pet godina, njegovanje tamburaške tradicije, očuvanje i prenošenje baštine, promidžba i razvijanje glazbala te tamburaške glazbe, nadalje istraživanje novih mogućnosti tambure, a putem priredbe ujedno i predstavljanje tamburaške kulture drugih regija, te susjednih i balkanskih zemalja. Grad Mohač otpočetak je prigrlio Tamburaški festival i uvrstio ga među najveće gradske priredbe. Okupljene sudionike, goste i Mohačane pozdravila je donaćelnica Erika Bodor Kovács, koja je ujedno i otvorila Festival.

Tamburaški je festival ostvaren zahvaljujući nesebičnim podupirateljima i pokroviteljima. Među njima se ističu oni koji su dali najveći doprinos: Grad Mohač, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, Hrvatska samouprava grada Mohača, Mohačka šokačka čitaonica, Srpska samouprava grada Mohača, mjesna banka „Takarék Bank“, Zaklada „Junior Art“, „JAK-FA Bt.“, vinarija „Planina Borház“, i lončar László Lakatos mlađi. Posebnost Petoga mohačkog tamburaškog festivala bila je u

tome što su uz tamburaške orkestre istaknutiju ulogu dobili solisti, koji su sudjelovali u programu gotovo svih sudionika. Ove godine nastupilo je deset orkestara. Prvi je nastupio Tamburaški orkestar „Šokadija“ iz Mohača, utemeljen u siječnju 2006. godine, koji djeluje pod okriljem Mohačke šokačke čitaonice, a ime je uzeo po nekadašnjemu glasovitom tamburaškom orkestru mohačke Šokadije. Uz njih je ovoga puta nastupio solist Ivo Grišnik, voditelj KUD-a Ladislava Matuška iz Kukinja, koji je pjevao bošnjačke pjesme. Uslijedio je tamburaški orkestar Józsefa Kovácsa Versendia, a u njihovoj pratnji nastupili su Erzsébet Orsós i Éva Menyhárt. Prvi put nastupio je u Mohaču Tamburaški sastav „Lipotice“ iz Koljnofa, utemeljen 2010. godine, jedini ženski sastav Festivala. Prvi dio Festivala zaključen je nastupom mohačkoga tamburaškog orkestra „Poklade“, uza solisticu Loretu Garami. Nakon kraće stanke predstavili su se prvo orkestar Novitim i solistica

Grafičar Tibor Tatai, podrijetlom šokački Hrvat

gđa Bodolay, a zatim i jedan mađarski tamburaški sastav „Árvalányhaj“ iz vojvodanskog Feketića. Na Festivalu je nastupio i srpski tamburaški orkestar „Banat“ iz Deske. Program je završen nastupom Orkestra „Siget“, a u njegovoj pratnji, kao i gotovo uvijek, pjevao je Stipan Đurić.

Festival je od 20 sati završen veselom glazbenom zabavom u velikoj dvorani umjetničke škole uz gastronomske specijalitete i pića Gostionice Veli Aga. Svim je sudionicima uručena spomenica grada Mohača s logom Festivala, vaza od crne keramike s festivalskom amblemom koju je izradio i darovao lončar László Lakatos mlađi, te vino Vinarije „Planina“ koje im je uručila Zsófia Apró, jedna od glavnih organizatorica Tamburaškog festivala.

- balatinac -

Ivo Grišnik i Tamburaški sastav „Šokadija“ iz Mohača

Tamburaški sastav „Lipotice“ iz Koljnofa

ZAGREB – Međunarodna smotra folkloru najuglednija je manifestacija tzv. izvornog folkloru u Hrvatskoj, odnosno folklornog amaterizma posvećenog njegovanju i prikazivanju zavičajne baštine. Programe Smotre osmišljavaju stručnjaci, etnolozi i folkloristi, koji su u stalnom dodiru sa suvremenim životom tih pojava i njihovim nositeljima. Etnološka i folkloristička struka pridonosi očuvanju hrvatske tradicijske kulture i baštine. Dugogodišnji organizator Međunarodne smotre folkloru, Koncertna direkcija Zagreb, pomaže u predstavljanju i iskazivanju baštine te u promicanju zamisli o kulturnoj raznolikosti kao općoj vrijednosti čovječanstva. Četrdeset peta međunarodna smotra folkloru održat će se u Zagrebu od 20. do 24. srpnja 2011. Središnji će program Smotre biti posvećen Hrvatima koji žive izvan Hrvatske: folklorna društva i skupine iseljenih Hrvata s drugih kontinenata i Hrvati iz europskih zemalja predstaviti će različite načine njegovanja i prikazivanja glazbene i plesne baštine. Osobita će pozornost biti usmjerena doticajima naroda i kultura, odnosno međusobnim utjecajima i specifičnim oblicima koji nastaju u novom okruženju, u prepletanju useljeničke kulture s kulturom starosjedilaca ili pripadnika drugih iseljeničkih skupina. Na Smotri će nastupiti i folklorna društva iz Hrvatske i drugih zemalja. Smotri sudjeluje i gajdaš iz Pečuha Andor Vég. Uz nastupe na pozornicama, bit će organizirane i popratne priredbe (izložbe, glazbene i plesne radionice, koncerti crkvene pučke glazbe i etnoglazbe, sajam tradicijskih obrta i suvenira).

Najljepša Hrvatica u Mađarskoj za 2011. godinu – Pomurka Gabriela Tot

Već četvrtu godinu zaredom u organizaciji Centra za kulturu i knjižnice grada Selurinca i tamošnje Hrvatske samouprave organizira se natjecanje za izbor najljepše Hrvatice u Mađarskoj koje se odvija u sklopu Hrvatskog dana grada Selurinca. Ovogodišnje četvrto natjecanje «Mis Hrvatica u Mađarskoj» i Hrvatski dan upriličeni su 25. rujna na natkrivenoj otvorenoj gradskoj pozornici.

U programu ovogodišnjeg natjecanja sudjelovali su članovi KUD-a Lipa i tamburaški sastav Semeljci iz naselja Semeljaca u Hrvatskoj, program su vodile Mária Demeter Czupy, glavna urednica Lőrinc TV-a na mađarskom jeziku, i Branka Pavić Blažetin, glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika, na hrvatskom jeziku. Natjecateljice je ocjenjivalo petočlano prosudbeno povjerenstvo, na čelu s parlamentarnim zastupnikom Imreom Pichlerom.

Natjecateljice i okupljene gledatelje pozdravio je u ime organizatora načelnik grada Selurinca Marko Győrvári koji se osvrnuo na početke natjecanja čiji je idejni tvorac Csaba Vasas.

Natjecanju je sudjelovalo sedam djevojkica: Nikolet Karasi i Adrien Karasi iz Dušnoka, Vesna Kovačević iz Sigeta, Mirela Mešanović iz Harkanja, Žofia Kuštra iz Martinaca, Klara Lila Čeke iz Kese (Keszű) i Gabriela Tot iz Letinje. One su se natjecale u tri kruga po redoslijedu izvučenom ždrijebom: u narodnoj nošnji, svakodnevnim odorama i u svečanim (večernjim) haljinama. Koreografiju je s natjecateljicama uvježbao ravnatelj Pečuškog baleta Balázs Vincze.

Dok su se natjecateljice pripremale za izlazak na pozornicu, gledateljstvo su zabavljali gosti iz Semeljaca: tamburaški sastav, Muški pjevački zbor i KUD Lipa. Kud Lipa utemeljen je 1966. godine, i otada brižno čuva izvorni folklor, običaje i „lipa ruva“ svojih predaka. Organizira dvije smotre folklor: «Kolo na vrbaku» u lipnju i «Večer jabuka» u listopadu. Djeluje u nekoliko sekcija okupljajući 50 aktivnih članova koji njeguju šokačku tradiciju, draž šokačkog kola, sitne zvuke tamburice i otegnutu šokačku pjesmu, a nadasve lijepu narodnu nošnju.

Članovi prosudbenog povjerenstva bili su: Imre Pichler, parlamentarni zastupnik, Gabor Győrvári, predsjednik Odbora za odgoj i

obrazovanje HDS-a i ravnatelj pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže, Ferenc Balatoni i Ferenc Gyetván, zastupnici grada Selurinca, te Béla Karákan, bilježnik grada Selurinca. Nije im bilo lako donijeti odluke. Prije samoga svečanog proglašenja rezultata natjecanja, selurinski gradonačelnik za osobit doprinos natjecanju predao je spomen-plaketu Csabi Vasasu, a za osobit doprinos hrvatskom tonu ovogodišnjeg natjecanja spomen-plaketu načelniku Općine Semeljci Grgi Lončareviću. Svim djevojkama gra-

Hrvatska samouprava nagradila je natjecateljice, svoje Martinčanke Žofiu Kuštru i Vesnu Kovačević.

Prosudbeno povjerenstvo drugom pratiljom ovogodišnjeg natjecanja za najljepšu Hrvaticu u Mađarskoj proglasila je Adrien Karasi iz Dušnoka, kojoj je nagradu Campinga Thermál iz Harkanja uručio parlamentarni zastupnik Imre

Pichler. Prvom pratiljom ovogodišnjeg natjecanja izabrana je Vesna Kovačević iz Sigeta. Njoj je nagradu grada Selurinca, jednodnevno obiteljsko ljetovanje u gradskom odmaralištu u Balatonszépplaku, predao gradonačelnik Marko Győrvári.

Najljepšom, mis Hrvaticom u Mađarskoj za 2011. godinu proglašena je Gabriela Tot, učenica Pijarističke gimnazije u Kaniži, koja uči hrvatski jezik, stanuje u Letinji. Nagradu, tjedan dana boravka u vlašićkom Zavičaju, uručio joj je u ime HDS-a Gabor Győrvári. Krunu na glavu stavio joj je gradonačelnik Marko Győrvári, a vrpce prošlogodišnja pobjednica Mirela Ronai.

Glavni pokrovitelj priredbe bio je Njegova Ekselencija Ivan Bandić, veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti, a pokrovitelj priredbe bio je Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave. Priredbu su sponzorirali: Hrvatske državna samouprava, Samouprava grada Selurinca, tamošnja Hrvatska samouprava, prijateljsko naselje grada Selurinca Sukošan, Camping Termál iz Harkanja, Restoran Anna-Bár iz Selurinca, Cvjećarnica Sarok iz Selurinca.

Branka Blažetin
Foto: Gabor Győrvári

Nagrađeni najbolji učenici godine

Na kraju školske godine u ustanovama se sažima godišnji rad, uspješnost u učenju, u raznim natjecanjima i u vladanju, pa se na završnoj svečanosti dodjeljuju priznanja najistaknutijim učenicima. Tako je bilo i u hrvatskim okružnim osnovnim školama u Pomurju u Osnovnom obrazovnom središtu «Nikola Zrinski» u Keresturu i u Okružnoj osnovnoj školi «Katarina Zrinski» u Serdahelu.

Izradila: Dijana Kovač
iz Fičehaza

Grga Kos

Bence Kővágó

Mate Hanš

Matija Tišlerić

Evelin Tot

Blaž i Viktor Balažin

U 2010/2011. školskoj godini serdahelsku ustanovu pohađalo je 136 učenika, od njih 21 učenik dobio je svjedodžbu s odličnim uspjehom, dodijeljeno je 63 pohvale, i 37 ukora. Serdahelska je ustanova 2000. godine utemeljila nagradu „Učenik godine” i otada se to priznanje dodjeljuje onim učenicima koji imaju odlične rezultate u učenju i najaktivniji su u raznim natjecanjima.

Priznanje „Učenik godine” u 2010/2011. školskoj godini pripalo je učenicima 7. razreda **Blažu Balažinu** i **Viktoru Balažinu**. Obadvojica su članovi školskoga tamburaškog sastava, sudjelovali su na raznim natjecanjima: TIT iz astronomije, E-misijsko o zaštiti okoliša, iz informatike, matematike, engleskoga jezika, pravopisa, na državnom natjecanju iz hrvatskoga jezika i na drugima. Blaž je iz astronomije osvojio 1. mjesto na županijskom natjecanju, a 2. mjesto na državnom

natjecanju iz hrvatskoga jezika. Viktor je također bio među najboljima na županijskom natjecanju iz astronomije, a iz hrvatskoga jezika osvojio je 5. mjesto. Na županijskom natjecanju razumijevanja teksta osvojio je 11. mjesto.

Priznanje se dodjeljuje i najboljem športašu godine. Priznanje „Športaš godine” preuzeo je **Mate Hanš**, učenik osmog razreda. On je na mnogim atletskim natjecanjima osvojio istaknute rezultate, više puta je dobio srebrnu medalju, jedan je od ključnih igrača u nogometnoj momčadi, bio je najaktivniji na treninzima. Mate će svoje školovanje nastaviti u Srednjoj školi «Ferenc Deák» u Jegerseku, gdje će pohađati športski smjer.

Kerestursku ustanovu u protekloj školskoj godini pohađao je 131 učenik, među njima je bilo 20 odlikaša, tijekom godine uručeno je 20 ravnateljskih, 107 razredničkih i 30

nastavničkih pohvala i 138 ukora. Osnovno obrazovno središte u Keresturu također se priznanjima nagrađuje svoje najbolje učenike. Početkom godine dodjeljuju se Stipendije «Dr. Karlo Gadanji», a na kraju godine priznanja „Učenik godine”. U 2010/2011. školskoj godini priznanje „Učenik godine” dobili su **Bence Kővágó** i **Matija Tišlerić**, obadvojica su odlični učenici, članovi Zrinskih kadeta i sudjelovali na raznim natjecanjima, nema priredbe na kojima ne bi nastupali. U Keresturu osim školske ustanove nagradu dodjeljuje i mjesna samouprava, posebno u nižim i višim razredima. Prema odluci samouprave „Đak godine” 2010/2011. g. u nižim razredima je **Grga Kos**, a u višima **Evelin Tot**. Grga i Evelin su na raznim natjecanjima postigli zavidne rezultate.

Beta

Djeca stradalnici crvenog mulja u Novome Vinodolskom

Zahvaljujući Mađarskom i Hrvatskom Crvenom križu, stradalnici crvenog mulja iz Mađarske 25. lipnja, otputovali su iz Devecsera u Novi Vinodolski. Na poziv Hrvatskoga Crvenog križa i zagrebačkoga gradonačelnika 120 djece tjedan dana ljetovali su na hrvatskome Jadranu. Djecu iz Somlővásárhelya, Devecsera i Kolontára odabrale su mjesne samouprave i škole. Putovanje je organizirao Mađarski Crveni križ, koji je za njih vezao i osiguranje. Osim pratitelja od strane Crvenog križa i nastavnika, s djecom je otputovalo i troje učenika Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma iz Budimpešte kako bi im pomagali u komunikaciji.

Mađarski Crveni križ osigurao im je i spasilačku ekipu i ekipu za prvu pomoć zajedno s brodicom prve pomoći, kako bi djeca odmor provela u potpunoj sigurnosti. Osim toga opskrbio ih je raznim igračkama (loptama, perajima i drugim), a područna organizacija Dabas Peštanske županijske organizacije osigurala im je značke Crvenog križa i ručnike s natpisom „Dabas”.

Iz Mađarske u kotoripsku knjižnicu

I tako se uči hrvatski jezik

Desetak pripadnika Čitalačkog tabora, koji su zaljubljenici u naš jezik, a dane provode u keresturskoj Osnovnoj školi „Nikola Zrinski”, posjetilo je kotoripsku knjižnicu i čitaonicu. Svrha dolaska u Kotoribu bila je da se u čitaonici upoznamo s njenom igraonicom, da upoznamo dječju književnu građu i da konačno čitajući vaše knjige, hrvatski jezik približimo našoj djeci – rekla je dr. Erika Rac, profesoric hrvatskoga jezika u keresturskoj školi i voditeljica Tabora. Pomoć pritom su joj pružile školska knjižničarka Elizabeta Špirk i ravnateljica škole Anica Kovač. Desna ruka pri snalaženju gostiju iz Mađarske među mnoštvom knjiga i igrala bila im je Bernarda Habuš, knjižničarka i ravnateljica spomenute ustanove.

Animatorica i voditeljica Čitalačkog tabora dr. Erika Rac, Bernarda Habuš, Anica Kovač i Elizabeta Špirk

M. Grubić

Obnovljen narodni običaj „kraljice” na Vancagi i Dolnjaku

Blagdan silaska Duha Svetoga na apostole u Jeruzalemu, zapravo je rođendan Katoličke crkve. Duhove, ili drugom riječju Dove ove godine slavimo kasno, 12. lipnja (juna). Narodni je običaj kod Bunjevaca da na Dove djevojke, najčešće njih osam, obučene u nošnju (obično je to bili „šling“) s krunama na glavi pohode obiteljske kuće. Djevojke predstavljaju kraljice. Krune su im ispletene od cvijeća, hodaju zajedno klanjajući se i pjevajući kraljičke pjesme. Po običaju, te su pjesme „starovinske“, ispjevane u šestericu, uvijek s pripjevom „ljeljo“. Ljeljo je ime slavenske boginje proljeća, još iz poganskih vremena. Kraljice ili ljelje pjevaju ih bez pratnje glazbala. Dok pjevaju, zastanu na pripjev „ljeljo“, odignu pete i naklone se, pa to izgleda kao da cupkaju, pocupkuju. Postoje posebno kraljičke pjesme za ulicu pri pohodu kućama, zatim pjesme u dvorištu, pjesme kada se sretnu dvije grupe kraljica i pjesme kada se kraljice, „ljelje“ razilaze. Ima ih dakle koračnica, veselih i žalosnih melodija. Tekst je uvijek ljubavni, familijarni i prikladan blagdanu, starovinskom obredu, o kojem malo znamo. Riječi su o radosti, tuži, šaljivom zadirkivanju, o djevojenju, momčenju, đaku, šegrtu, vojniku, sirotici.

KUD „Bunjevačka zlatna grana“ nakon dugih godina, 13. lipnja tekuće godine obnovio je narodni običaj „kraljice“. Članice dječje sekcije KUD-a obilazile su bunjevačke obiteljske kuće na Vancagi i Dolnjaku. U obilasku pomogle su im i odrasle članice KUD-a. Kraljice su rado dočekane i s pomoću svih domaćina uspješno je obnovljen običaj. U ime svih članova „Bunjevačke zlatne grane“ i ovim redovima želim zahvaliti svim Bunjevcima koji su nam bili domaćini i koji su potpomogli obnovu ovoga divnog običaja. Posebna zahvala Kulturnom, omladinskom i nastavnom odboru skupštine grada Baje.

Ilidka Filaković
predsjednica KUD-a
„Bunjevačka zlatna grana“

Čitajte i širite
Hrvatski glasnik!

Blagoslovljen dičji park Sv. Elizabete u Petrovom Selu

Pomoću EU-naticanja modernizirano, prošireno igralište

Farska općina Petrovoga Sela, uz pomoć bivšega načelnika Mikloša Kohuta, je još 2009. ljeta nutradala naticanje Uredu za razvoj u poljodjelstvu i pokrajin, za moderniziranje, obnovu i proširenje dičjega parka koji je oblikovan pred sedmimi ljeti na inicijativu Zaklade za Petrovo Selo. Po prethodnom planu igralište bi bilo smješćeno na dvoru Dvojezične škole pri doljnoj zgradi, ali gospodin Ivan Šneller, rekli da je to područje dosta nesigurno, za tu priliku je ponudio mali trg polag crkve Sv. Štefana. Imovina je i nadalje ostala u vlasništvu Farske općine. Tadašnje igračke iz driva su načinili mjesni meštari, otac Andraš i sin Attila Horvat, ali čez par ljet uz stalno hasnovanje su dugovanja istrošena i pokvarena.

*Pantljiku su prerizale divičice
iz čuvarnice*

26. junija, u nedilju otpodne uprav na svetku zaštitnikov sela Sv. Petra i Pavla za večernicom, pod sunčanim smihom i pred crikvom, daleko je letila dičja jačka. Mjesni farnik Tamás Várhelyi ukratko je predstavio cijeli projekt, pomoću čega je obnovljen dičinji park: – *U projektu Nove Ugarske za razvoj pokrajin, 100% potporom Europske unije i Vlade Ugarske je Farska općina dobila blizu devet milijun*

Ft, za što moramo biti zahvalni i bivšemu načelniku. Svakako smo planirali da ćemo novo igralište prikdati na bučuru, ov termin smo mogli i držati, zahvaljujući našim pomoćnikom. Igračke je sastavio M&M Pack d.o.o., ostala djela su vršili djelači Takép d.o.o., tehnički kontrolor je bio György Dezső. U parku je jedna specijalna ljuljača za dicu pačenim gibanjem, a novi birov, Viktor Kohut je dao staviti i novu svitiljku. Željimo da se dobro čutite u ovom parku i da pazite jedan na drugoga! – je rekao prlje blagoslavljanja petrovski dušobrižnik.

Po ideji jedne staremajke iz sela, ka je htela darovati kip Sv. Elizabete, je dičji park „pokršćen“ po dobrotvornoj kraljici. Drivenu ploču, ka je djelo drivorezbara Ferenc Hoge, mjesni tišleri su u konačnu formu stavili. Otkrila ju je Eržebet Paukovič. Onda je jur šereg najmladijih jedva čekao da prikzame svoj „orsag čudov“. Cijelo otpodne dugo su stali redi pri pojedini igračka.

-Tiho-

*Dičji park
u susjedstvu crkve
Sv. Štefana*

Bačka svečanost folklor

Omladinska plesna skupina Mohačke šokačke čitaonice u svečanoj povorci

Programi XVI. fišijade u Baji, 7. srpnja otvoreni su IV. bačkom svečanošću folklor, na kojoj su nastupila folklorna društva iz Baje i okolnih naselja, a prvi put mogućnost za predstavljanje dobila je i jedna gostujuća skupina, ove godine folklorna grupa iz Mohača. Istaknuti je to dio ovogodišnje Fišijade, na kojoj se predstavlja grad Mohač. Svečanost je započela povorkom sudionika, koju je predvodila upravo Omladinska plesna grupa Mohačke šokačke čitaonice pod vodstvom Beate Janković, a u pratnji Tamburaškog sastava „Šokadija”. Osim mohačke šokačke skupine, koja je prikazala splet šokačkih plesova, na velikoj otvorenoj pozornici na Trgu Svetog Trojstva, na prostoru ispred Gradske kuće, u svečanom pro-

gramu od hrvatskih društava nastupili su još Orkestar „Čabar” s prepoznatljivim bunjevačko-hrvatskim melodijama, te KUD „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje, prikazujući splet bunjevačkih plesova. Nastupila je još i omladinska skupina iz Gare, koja je ovoga puta prikazala mađarske plesove iz Bukovine.

Program sudionika pratio je velik broj posjetitelja, koji su popunili mjesta na otvorenom gledalištu. Nakon programa okupljene je na središnjem gradskom trgu zabavljao Cimbali Band, a zatim je slijedila plesačnica na kojoj su se za dobro raspoloženje pobrinuli orkestar „Čabar” i „Bácska Banda”.

S. B.

KUD „Bunjevačka zlatna grana”

Garska Hrvatska manjinska samouprava na XVI. fišijadi u Baji, pogostila je izaslanstvo prijateljskog naselja Topolja iz hrvatskog dijela Baranje (Foto: Martin Kubatov)

IPA prekogranični programi daju mogućnost Pečuhu i Osijeku da postanu središta biotehnoških istraživanja

Na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Pečuhu početkom lipnja bila je svečanost objave rezultata natječaja II. kruga IPA prekograničnih programa s područja medicine koji se ostvaruju u suradnji sa Sveučilištem u Osijeku. Slijedom dugogodišnje dobre suradnje dvaju sveučilišta izgradit će se jedinstveno biotehnoško znanstveno-istraživačko središte u regiji. Za provedbu četiriju projekata – tri nosi Medicinski fakultet u Pečuhu, a jedan ima kao glavnog nositelja Medicinski fakultet u Osijeku – odobreno je ukupno milijun eura. Zahvaljujući tome, u mađarskim i hrvatskim ustanovama mogu se obaviti najsuvremenija biotehnoška istraživanja, te uključuje gospodarstva na razini malih i srednjih poduzeća. Povećanje znanstveno-tehnološkog potencijala dvaju gradova povećava i interes ulagača u biotehnoškoj industriji, a u novom istraživačkom i obrazovnom središtu znanstvene poticaje dobiva linija mladih istraživačkih kadrova.

Na svečanosti je o povezanosti Osijeka i Pečuha, te o iznimnim postignućima u kulturnoj suradnji između dvaju gradova posebice tijekom 2010. g., kada je Pečuh bio europska prijestolnica kulture, govorio dr. Zsolt Páva, načelnik grada Pečuha. Generalna konzulica Republike Hrvatske Ljiljana Pancirov pozdravila je uspješnost dosadašnjih IPA projekata, istaknula njihovo značenje za razvitak prekograničnih prostora, te najavila neprekidnost uspješne suradnje Osijeka i Pečuha nizom zajedničkih konferencija i kulturnih manifestacija. O odobrenim projektima govorili su predlagачi projekata, prof. dr. Ivan Samardžić, prorektor za znanost Sveučilišta u Osijeku i prof. dr. Attila Miseta, dekan Medicinskog fakulteta u Pečuhu.

GARA, TOPOLJE – Nogometaši, ribiči i članovi garske Hrvatske manjinske samouprave 16. srpnja bili su u prijateljskom naselju Topolje na natjecanje ribiča i odigrali prijateljsku nogometnu utakmicu. Tijekom dana bilo je i zajedničko prisjećanje na žrtve Domovinskog rata.

PETROVO SELO – Športsko društvo Petrovoga Sela je priredilo 9. julija, u subotu cjelodnevni športski dan na domaćem igrališću. Najavljenici su svoju moć izmirili u nogometu na malom igrališću, u striljanju luke, u ritanju jedanaestercevo i u kartanju. Do proglašenja rezultata je došlo u 18 uri, a svečevanje je uz muziku teklo do kasne noći.

MLINARCI – Mjesna samouprava, na čelu s načelnikom Stjepanom Vukom, nastavlja sudjelovanje u projektu Zeleni vrtić u kojem je nositelj projekta ponovno grad Marcaliba (Marcali), a partneri su samouprave: Donja Dubrava i Zalame-nyenye. Projektni su partneri nedavno imali sjednicu na kojoj su utvrdili hodogram zajedničkih aktivnosti u provedbi projekta, način provedbe pojedinih aktivnosti, provedbu javne nabave prema „PRAG“ proceduri EU, te druge obvezujuće administrativne aktivnosti.

LETINJA – Dolaskom ljeta odvija se sezona vođenog turizma na rijeci Muri. Grad Letinja već tradicionalno organizira spust čamaca na rijeci. Dvadesetero hrabrih krenulo je po rijeci Trnavi, preko Mure do Drave kod Tiluša (Órtilos), zatim su se čamci spustili do Džikeniša (Gyékényes) gdje su se iskricali. Tako su na vodi proputovali 44 kilometra. Letinjski načelnik Béla Halmi želio da vođeni turizam na rijeci dobiva veću javnost kako bi se češće mogle organizirati slične rute.

ŠIKLOŠ – U kupalištu Thermal Spa Siklós ovih ljetnih mjeseci ima dosta zanimljivih sadržaja, tako se 27. kolovoza priređuje izbor Miss Alpe-Adria.

KERESTUR – Rimokatolička župa uspješno se natjecala za ostvarenje tzv. Integrirane kuće za usluge zajednice IKSZT. U te svrhe obnovit će i proširiti skladište blizu crkve u kojem će dobiti mjesto teledom i bit će prostorija za predavanja. Za ulaganje je dobivena potpora 51 milijun forinti. Prema mišljenju mjesnog župnika Roberta Pogara, kuća će omogućiti proširivanje raznih aktivnosti u selu koje se uklapaju i u aktivnosti novoobnovljenoga prosvjetnog središta, planira djelovanje kluba za mame i djece te informacijske točke za poduzetnike.

OSIJEK – U okviru ovogodišnjeg Osječkog ljeta, 5. srpnja u prostoru osječke Barutane izvedena je predstava Odmor za umorne jahače ili Don Juanov osmijeh, kazališna koprodukcija tuzlanskoga Narodnog pozorišta i pečuškoga Hrvatskog kazališta, u režiji Nina Kleflin. U predstavi igraju: Slaven Vidaković, Ivana Perkunić, Elvira Aljukić, Milenko Iliktarević, Midhat Kušljugić i Armin Čatić. U Osijeku je 3. srpnja izvedena još jedna koprodukcija pečuškoga Hrvatskog kazališta, dramska farsa 39 stepenica, autori su: J. Buchan, A. Hitchcock, P. Barlow, koju je Hrvatsko kazalište potpisalo u suradnji s Kazalištem Virovitičana. Ovu je predstavu režirala Francka Perković, a igraju: Filip Juričić, Jelena Hadži-Manev, Goran Koši i Mladen Kovačić.

Hrvatske razglednice iz Harkanja

Proslavljen blagdan Duhova u harkanjskom vrtiću

Harkanjska Hrvatska samouprava, kaže za Hrvatski glasnik njezina predsjednica Žuža Gregeš, 7. lipnja u tamošnjem vrtiću organizirala je Hrvatsko prijepodne. Hrvati grada Harkanja otvorili su svoje ormare, izabrali najljepše tkanine i nošnje, školarci su sakupili knjige na hrvatskom jeziku i novine pa su svi zajedno uredili prostoriju vrtića kako bi se polaznici vrtića mogli upoznati s djelićem hrvatske kulture. Priređen je i prigodan program u kojem su sudjelovala djeca koja pohađaju odgojnu skupinu, njih petnaest, u kojoj su i zanimanja na hrvatskom jeziku, s njima radi odgajateljica Irena Kovačević Csizik. Potom su nastupili učenici 2. razreda harkanjske osnovne škole koji pohađaju nastavu hrvatskoga materinskog jezika, njihov je nastup uvježbala nastavnica Žuža Gregeš, a na kraju je nastupio dio članica Mješovitoga pjevačkog zbora Hrvata iz Harkanja pod vodstvom Đurđe Geošić Radošnai.

Program je pratilo mnoštvo djece, njih 150-ak, zajedno sa svim djelatnicima vrtića. Nakon programa djeca su se sladila gibanicama i kolačima koje su im kao poklon ispekla naše vrijedne harkanjske Hrvatice i time im uljepšale Hrvatsko prijepodne.

Majsko drvo u Harkanju

Običaj postavljanja majskoga drveta u Harkanju je i ove godine obilježen prigodnim programom u kojem su sudjelovali i Hrvati toga grada. Majsko je drvo postavljeno pred dom kulture 30. travnja. Deseta je godina zaredom kako se taj program organizira u gradu. Nastupila su folklorna i plesna društva, zborovi, tako i Mješoviti pjevački zbor tamošnjih Hrvata, a program dana pomogli su i Hrvatska, Njemačka i Ciganska samouprava grada.

Harkanjski gastronomski festival

U Harkanju je od 27. do 29. svibnja organizirano natjecanje i Harkanjski gastronomski festival na šetalištu Zsigmondy. Prvog dana Festivala na otvorenoj pozornici nastupio je i Mješoviti zbor Hrvata grada Harkanja, a u poslijepodnevnom satima kuhalo se u tisuću kotlića uza sajam vina, rakije, gibanica i rukotvorina. U sklopu Festivala nastupio je niz društava, tako i Folklorna skupina iz Belišća i Suze.

